

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Vår dato: 17.02.2015
Deres dato:

Vår referanse: 2008/925-74
Deres referanse:

Vår saksbehandler:
Hilde Reine, tlf. 32 80 86 61

Høring om fagrapport om forenkling av utmarksforvaltningen - høringssvar fra Buskerud fylkeskommune

Viser til Deres brev av 15.12.14 om Høring – faggrupperapport ”Forenkling av utmarksforvaltningen” med høringsfrist 27. februar 2015.

Buskerud fylkeskommune har behandlet sak om høring i Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur i sak 11/15 i møte 21.1.15. Hovedutvalgets vedtak i tre punkter utgjør høringssvaret fra Buskerud fylkeskommune. Dette følger vedlagt.

Vedtak

1

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er positiv til faggruppens forslag til at kommunene gis større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen.

2

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur støtter forslaget om det oppnevnes et lovutvalg for utmarksforvaltningen hvor formålet er en langt mer samordnet og effektiv forvaltning av utmark.

3

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er enig i at fylkeskommunens oppgaver innenfor innlandsfisk og viltforvaltning overføres fra fylkeskommunen til kommunene når betingelser for kommunal forvaltning er tilstede.

Med vennlig hilsen

Hilde Reine
teamleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Kopi til:

Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Drammen kommune	Engene 1	3008	Drammen
Flesberg kommune		3623	Lampeland
Flå kommune		3539	Flå
Gol kommune		3550	Gol
Hemsedal kommune		3560	Hemsedal
Hol kommune		3576	Hol
Hole kommune	Viksveien 30	3530	Røyse
Hurum kommune	Nordre Sætrevei 1	3475	SÆTRE
Kongsberg kommune	Postboks 115	3602	Kongsberg
Krødsherad kommune		3536	Noresund
Lier kommune	Postboks 205	3401	Lier
Modum kommune	Postboks 38	3371	Vikersund
Nedre Eiker kommune	Postboks C	3051	Mjøndalen
Nes kommune		3540	Nesbyen
Nore og Uvdal kommune		3630	Rødberg
Ringerike kommune	Osloveien 1	3511	Hønefoss
Rollag kommune		3626	Rollag
Røyken kommune	Rådhuset	3440	Røyken
Sigdal kommune		3350	Prestfoss
Øvre Eiker kommune	Rådhuset	3300	Hokksund
Ål kommune	Torget 1	3570	Ål
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	Bergen
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	Leikanger
Telemark fylkeskommune	Fylkeshuset	3706	Skien
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	Lillehammer
Hardangerviddarådet v/ leder	Fylkeshuset	3706	Skien
Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2,	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Telemark	Statens Hus	3708	Skien
Fylkesmannen i Hordaland	Kaigaten 9	5020	Bergen
FNF Buskerud	Postboks 305	3001	Drammen

Vår saksbehandler   Hilde Reine, tlf. 32 80 86 61
Vår referanse   2008/925-70

UTVALG	UTVALGSSAK	MØTEDATO

Høring om fagrapport om forenkling av utmarksforvaltningen

En faggruppe nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, (KMD) i samarbeid med Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD), har avgitt sin rapport med forslag til tiltak for å forenkle utmarksforvaltningen. Faggruppen foreslår at kommunene gis større ansvar og myndighet innenfor utmarksforvaltningen. Dette forutsetter en tydeliggjøring av nasjonal utmarkspolitik og gjennomgang av lover og forskrifter. Fylkeskommunens oppgaver innenfor innlandsfisk- og viltforvaltningen foreslås overført til kommunene.

Forslag

1

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er positiv til faggruppens forslag til at kommunene gis større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen.

2

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur støtter forslaget om det oppnevnes et lovutvalg for utmarksforvaltningen hvor formålet er en langt mer samordnet og effektiv forvaltning av utmark.

3

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er enig i at fylkeskommunens oppgaver innenfor innlandsfisk og viltforvaltning overføres fra fylkeskommunen til kommunene når betingelser for kommunal forvaltning er tilstede.

Behandling i hovedutvalget for regionalutvikling og kultur - 21.01.2015

Avstemming

Enstemmig vedtatt.

Vedtak

1

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er positiv til faggruppens forslag til at kommunene gis større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen.

2

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur støtter forslaget om det oppnevnes et lovutvalg for utmarksforvaltningen hvor formålet er en langt mer samordnet og effektiv forvaltning av utmark.

3

Hovedutvalg for regionalutvikling og kultur er enig i at fylkeskommunens oppgaver innenfor innlandsfisk og viltforvaltning overføres fra fylkeskommunen til kommunene når betingelser for kommunal forvaltning er tilstede.

Buskerud fylkeskommune, 9. januar 2015
Kjersti Bærug Hulbakk
utviklingssjef

Bakgrunn for saken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) oppnevnte 7. juli 2014 en faggruppe med mandat å foreslå tiltak for å forenkle utmarksforvaltningen. Gruppen skulle legge til grunn at:

- Brukerne skal oppleve en vesentlig forenkling i forvaltning og saksbehandling.
- Kommunene skal tildeles større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen.

Faggruppen har invitert offentlige aktører, organisasjoner og interessegruppe til å komme med innspill.

Faggruppen har konsentrert seg om følgende områder:

- Forvaltning av verneområder

- Arealforvaltning utenfor verneområdene
- Naturoppsyn
- Samisk reindrift
- Fiske- og viltforvaltning (utenom rovdyrforvaltning)
- Villrein
- Friluftsliv
- Næringsutvikling
- Statsallmenninger

Faggruppen har lagt [Friluftslovens § 1a](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16/KAPITTEL_1#§1a) om definisjonen av utmark til grunn for arbeidet.
(https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16/KAPITTEL_1#§1a)

En oversikt over lovverket, myndighetene og forvaltningssystemene for utmarksforvaltningen fremgår av rapportens kapittel 2 og 3.

Faggruppens rapport ble overlevert til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i desember 2014. Departementene har ikke tatt stilling til forslagene, eller gjort en prioritering av hvilke tiltak de vil arbeide videre med. Faggruppens rapport er derfor sendt på høring med høringsfrist 27. februar -15.

I denne saken gis en overordnet oppsummering av faggruppens forslag til tiltak, se rapportens kapittel 6 for utdyping. Forslag til tiltak som berører dagens oppgaver hos fylkeskommunen belyses noe mer.

Myndigheter med oppgaver innen utmarksforvaltningen

Nasjonale myndigheter:

Landbruks- og matdepartementet (LMD) med Landbruksdirektoratet, Klima- og miljødepartementet (KLD) med Miljødirektoratet og Statens naturoppsyn (SNO) og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Regionale myndigheter og organer:

På regionalt nivå er fylkeskommunen, fylkesmannen, villreinnemndene og verneområdestyrene de mest sentrale offentlige organene innenfor utmarksforvaltningen.

Fylkeskommunen har ansvar for følgende utmarksrelaterte oppgaver vurdert av faggruppen:

- Forvaltning av innlandsfisk, bortsett fra sårbare og truede arter og anadrome laksefisk
- Viltforvaltning: jaktbare arter, unntatt villrein
- Regionale planer og handlingsprogram for villreinstammen
- Friluftsliv

Ved forvaltningsreformen fra 1. januar 2010 fikk fylkeskommunene overført vilt-, innlandsfisk- og friluftsoppgavene fra fylkesmannen med bakgrunn i fylkeskommunens regionale utviklingsrolle.

Fylkesmannen har ansvar for følgende utmarksrelaterte oppgaver vurdert av faggruppen:

- Kontroll- og klageinstans for lover innen utmarksforvaltning.
- Forvaltning av sårbare og truede arter av innlandsfisk og anadrom laksefisk.
- Områdevern etter naturmangfoldloven.

- Områdeforvaltning av villrein.

Kommunene:

Kommunenes oppgaver vurdert av faggruppen er:

- Planlegging og byggesak
- Tilrettelegging for friluftsliv
- Lokal næringsutvikling
- Oppnevning av lokale fjellstyrer og forslag til representanter i regionale villreinnemnder og verneområdestyrer
- Deltakelse i utformingen av regionale planer, forvaltningsplaner og forskrifter
- Forvaltning av anadrome laksefisk og innlandsfisk

Faggruppens konklusjoner og anbefalinger

Faggruppen mener at utmarksforvaltningen er kompleks og til dels utilgjengelig for brukerne.

Utmarksforvaltningen fremstår som sektorstyrt, ressurskrevende og lite helhetlig.

- Det er en rekke særorganer i utmarksforvaltningen i tillegg til kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn.
- Den rettslige reguleringen av utmarka er fragmentert.
- Det er uklart fordeling av ansvar og myndighet mellom sektorer og beslutningsnivåer.
- Det er uklare og ofte lite forenlige mål på nasjonalt nivå.

Forslag til prinsipper som bør legges til grunn for tiltakene:

- Kommunene bør tillegges flest mulige oppgaver. De må ha tilstrekkelig kapasitet, relevant kompetanse og distanse i forvaltningen. Kommunene må ha arealmessig størrelse tilpasset naturressursen, spesielt der det er nasjonale og internasjonale forpliktelser.
- Kommunene må ha tilstrekkelig politisk og økonomisk handlingsrom der også roller og ansvar i utmarksforvaltningen er avklart.
- Relaterte oppgaver bør i størst mulig grad samles i ett forvaltningsorgan.
- Fylkesmannen bør ha ansvaret for statlig samordning, spisskompetanse og legalitetskontroll.

Forslag til overordnede tiltak:

- Nasjonal politikk bør samordnes og bli mer tydelig.
- Det bør utvikles mer kunnskap om naturressurser.
- Det bør igangsettes et lovarbeid for å revidere forvaltningen i statsallmenninger.
- Det bør nedsettes et lovutvalg for utmarka.

Faggruppens forslag til tiltak som berører dagens oppgaver i fylkeskommunene

Forvaltning av innlandsfisk og viltforvaltning (kapittel 6.1):

- Fylkeskommunens oppgaver med bestandsforvaltning etter innlandsfiskeloven og jaktbare arter etter viltloven foreslås overført til kommunene.
- Dersom oppgavene på kort sikt ikke kan overføres til kommunene, tilbakeføres oppgavene til fylkesmannen til betingelser for kommunal forvaltning er tilstede.

Utviklingssjefen opplever at kommunene er i stand til å ta over oppgavene innen vilt- og innlandsfiskeforvaltningen som fylkeskommunen i dag har. Faggruppen peker på at utmarksforvaltningen må være kunnskapsbasert og at kommunene må gis et systematisk opplæringstilbud innen de oppgavene de får overført og utviklingssjefen støtter dette. En midlertidig tilbakeføring av oppgavene til fylkesmannen i påvente av at kommunene kan ivareta oppgavene kan være uheldig for brukerne.

Regionale planer for villreinområdene

Fagrapporten fastslår at fylkeskommunene har ansvar for regionale planer og handlingsprogram for villreinområder.

Buskerud fylkeskommune har hatt ansvar for utarbeiding av regionale planer for villreinområdene Hardangervidda og Nordfjella. Disse planprosessene har skjedd i nært samarbeid med andre berørte fylkeskommuner, alle berørte kommuner, berørte fylkesmenn og villreinnemdene. Hovedformålet med disse planene har vært å avgrense nasjonale villreinområder for å sikre villreinstammene tilstrekkelig leveareal. Disse planene sikrer leveområder, men de går ikke inn på forvaltning av stammen.

Utviklingssjefen mener disse planene er viktige fordi det gir mulighet til å avklare regionale og lokale interesser i planprosess med berørte parter. Møteplassen en slik planprosess gir over kommune- og fylkesgrenser og over forvaltningsnivåene har også stor verdi. For å opprettholde denne møteplassen er Hardangerviddarådet etablert og Nordfjellarådet vedtatt etablert.

Utviklingssjefen mener det er viktig at fylkeskommunene beholder ansvaret for å følge opp disse planene gjennom dialog i Rådene og årlige handlingsprogram.

Forvaltning av friluftsliv

Fylkeskommunen har etablert et utstrakt samarbeid om friluftslivsarbeidet med kommunene, fylkesmannen og friluftslivsorganisasjonene. Fylkeskommunen koordinerer friluftslivsoppgavene i fylket, informerer om og fordeler de statlige friluftslivsmidlene, har en aktiv rolle i Turskiltprosjektet, stimulerer til aktivitet (spesielt i Friluftslivets År 2015) og arrangerer jevnlig samlinger for kommunene og friluftslivsorganisasjonene. Fylkeskommunen deltar også i et nasjonalt nettverk for friluftsliv for landets fylkeskommuner.

Utviklingssjefen støtter fagrapportens forslag til tiltak om en nasjonal kartlegging av naturverdier og naturmangfoldet som kan bidra til en kunnskapsbasert forvaltningen av utmark. En slik kartlegging bør innbefatte friluftslivsområder slik at viktige friluftslivsområder i større grad blir bevart eller at man finner gode erstatningsarealer. Med god dokumentasjon på friluftslivsverdiene, blir utmarksforvaltningen forenklet samtidig som kvaliteten opprettholdes.

Fagrapportens forslag om utmarksstyrer (kapittel 6.4)

Faggruppen peker på at enkelte ressurser i utmarksområdene befinner seg i store sammenhengende naturområder og må forvaltes helhetlig på tvers administrative grenser på kommune- og fylkesnivå. Faggruppen mener at slike ressurser bør forvaltes av ett organ, et utmarksstyre, på nivå over enkeltkommuner for at det skal være mulig å foreta helhetlig avveining av viktige vern- og bruksinteresser. Det foreslås at Miljødirektoratet utpeker utmarksstyrer med slikt ansvar, samt at

utmarksstyrets sekretariat legges til fylkesmannen som også ivareta det formelle arbeidsgiveransvaret til styrets sekretær/forvalter.

Utviklingssjefen mener fagrapporten er utydelig på hvilke ressurser i utmarksområdene de mener skal forvaltes av et utmarksstyre, men forstår rapporten dithen at den primært tar for seg bestandsforvaltning av villrein og reindrift, samt forvaltning av områder vernet i medhold av naturmangfoldloven. Utviklingssjefen mener forslaget, slik det nå foreligger, ikke innebærer endringer i fylkeskommunens oppgaver innenfor friluftsliv og for regionale planer for villreinområdene, men vil følge opp dette ovenfor departementet i det videre arbeidet.

Konklusjon

Utviklingssjefen mener fagrapporten er et godt grunnlag for videre arbeid med å forenkle utmarksforvaltningen. I hovedtrekk foreslår den at kommunene gis større ansvar og myndighet for utmark, men at det er behov for å få på plass en nasjonal politikk for utmarksforvaltningen som ivaretar både nasjonale, regionale og lokale behov. Det er også behovet for et lovutvalg med oppgave å samordne og effektivisere forvaltningen som ivaretar både bruk og vern. Kommunene må følges opp med spesielle kompetansetiltak.

Fagrapporten foreslår konkret at fylkeskommunens oppgaver innenfor vilt- og innlandsfiskeforvaltningen overføres til kommunene. Utviklingssjefen anbefaler hovedutvalget å støtte at disse oppgavene overføres fra fylkeskommunen når betingelser for kommunal forvaltning er tilstede.

Utviklingssjefen peker på at brukerne har behov for forutsigbarhet og muligheter for rask saksbehandling knyttet til tillatelser og løyve for ulik type næring er viktig for å stimulere til økt næringsutvikling og verdiskaping basert i utmarksressursene våre. Utmarksområdene og ressursene i naturen er viktig for fylkets innbyggere med hensyn til folkehelse, trivsel og opplevelser. De er også viktige for fylkets attraksjonskraft for næringslivet, reiselivet og verdiskapingen.

De regionale planene for næringsutvikling, villreinområdene og for reiselivet, samt den kommende regionale planen for areal- og transport er viktige for samarbeidet regionalt og lokalt også i forvaltningen av utmarksressursene i fylket. Utviklingssjefen forventer at Kommunal- og moderniseringsdepartementet inviterer fylkeskommunene med i det videre arbeidet med utmarksforvaltningen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Forenkling av utmarksforvaltningen. Rapport fra faggruppe, desember 2014

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/rega/rapporter_2014/rapport_faggruppe_utm_arksforvaltning_2korr.pdf